

inicijativu poslodavca. Zakon propisuje i posebnu zaštitu od otkaza ugovora o radu pojedinim kategorijama zaposlenih, i to za vreme trudnoće, porodijskog odsustva, odsustva radi nege deteta i odsustva radi posebne nege deteta ali takođe i za predstavnike zaposlenih za vreme obavljanja funkcije, ako predstavnik zaposlenih postupa u skladu sa zakonom, opštim aktom i ugovorom o radu.

5. U slučaju da zaposleni smatra da mu je neko pravo na osnovu radnog odnosa uskraćeno ili povređeno, može se obratiti inspekciji rada koja vrši nadzor nad primenom, pokrenuti spor pred nadležnim sudom ili može, zajedno sa poslodavcem, da iznese sporna pitanja pred arbitražu. Na rešavanje individualnih i kolektivnih radnih sporova primenjuju se i odredbe Zakona o mirnom rešavanju sporova.

U Srbiji je još 2004. godine usvojen Zakon o mirnom rešavanju radnih sporova. I pored mnogobrojnih prednosti, institut alternativnog mirnog rešavanja radnih sporova nije uspeo da se postavi kao povoljniji i češće korišćeni mehanizam od sudske zaštite pa je zato neophodno ubuduće ojačati Agenciju za mirno rešavanje radnih sporova.

6. Značajna novina koju donosi novi Zakon o radu je tačno utvrđivanje ovlašćenja inspektora rada u vršenju inspeksijskog nadzora mada je neophodno da se što hitnije ojačaju kapaciteti Inspektorata za rad. Gotovo 40% građana Srbije navodi da je neefikasnost, korupcija i nejednako postupanje najveći problem u radu inspekcija rada. U periodu od maja do septembra 2014. godine, inspektori rada su izvršili 18.993 inspeksijska nadzora i zbog utvrđenih nedostataka doneli su 3.752 rešenja o njihovom otklanjanju, 176 rešenja o zabrani rada na mestu rada, podneli su 1.545 zahteva za pokretanje prekršajnog postupka (8,13% od ukupnog broja izvršenih inspeksijskih nadzora), kao i 13 krivičnih prijavi.

7. Na evidenciji Nacionalne službe za zapošljavanje u avgustu 2014. godine nalazilo se 757.243 lica, odnosno 20,3%, što je za 0,5 odsto manje u odnosu na početak godine. Od toga je 392.562 žena. Tokom 2014. godine, sa evidencije NSZ zaposleno je 21.895 lica, dok posao po prvi put traži 261.750 lica. Na zaposlenje se u proseku čeka skoro četiri godine, a mladi do 30 godina čine 26,2% od ukupnog broja nezaposlenih. Broj nezaposlenih u Srbiji je dostigao svoj maksimum u februaru 2014. godine, kada je na evidenciji NSZ registrovano 25,1% nezaposlenih.

8. Gotovo četvrtina radno aktivnog stanovništva u Srbiji je nezaposlena. Stopa zaposlenosti je u drugom kvartalu 2014. godine iznosila 39,5%. Prema Globalnom izveštaju o konkurentnosti 2014–2015. Svetskog ekonomskog foruma, najveće prepreke za poslovanje u Srbiji su neefikasna birokratija (13,7%), ograničen pristup novčanim sredstvima (13,3%) i korupcija (11,9%). Kada je u pitanju neregularno plaćanje i podmićivanje, od 144 države Srbija zauzima 69. mesto, a prema praksi zapošljavanja i otpuštanja nalazi se na 115. mestu.

9. Istraživanja pokazuju da se građani u Srbiji, kada je o zapošljavanju reč, najviše žale na korupciju. Korupcija prilikom zapošljavanja prisutna je i u javnom i u privatnom sektoru. Jedini način da se smanji nivo korupcije u zapošljavanju u javnom sektoru je izmena zakona i drugih propisa koji se tiču rada, i uvođenje jasnih i obavezujućih kriterijuma za zapošljavanje državnih službenika i stroge kazne za kršenje takvih odredaba. Za to je potrebno izvršiti ozbiljnu i sveobuhvatnu reformu državne uprave i svih propisa koji se odnose na oblast rada jer se samo tako može izvršiti depolitizacija i profesionalizacija službenika. Nažalost, najavljene reforme u ovoj oblasti još uvek nisu ni počele u 2014. godini.